

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології і соціології
Кафедра загальної та соціальної психології і соціології

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ

підготовки бакалавра

Спеціальність 053 Психологія

Освітньо-професійні програми: Психологія, Практична психологія

*Силабус навчальної дисципліни
для денної та заочної форм навчання*

Луцьк – 2020

Силабус навчальної дисципліни «Психологія управління» підготовки бакалаврів, галузі знань 05 «Соціальні і поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія», за освітньо-професійними програмами «Психологія», «Практична психологія».

Розробник: Малімон Л.Я., доцент кафедри загальної та соціальної психології і соціології, кандидат психологічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри загальної і соціальної психології та соціології, протокол № 1 від 15 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри:

Лазорко О.В.

Психологія управління: силабус навчальної дисципліни підготовки бакалаврів галузі знань 05 «Соціальні і поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» / укл. Малімон Л.Я. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2020. 18 с.

© Малімон Л.Я., 2020

© СНУ імені Лесі Українки, 2020

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна / заочна форми навчання / заочна форма навчання на базі ОКР «молодший спеціаліст»
Кількість кредитів 5	05 Соціальні і поведінкові науки	нормативна
	6.030102 6.030103	
Модулів 3	Психологія	Рік підготовки IV / V / III
Змістових модулів 2		Семестр VIII / IX / VI
ІНДЗ: є		Лекції 20 / 20 / 10 год.
Загальна кількість годин <u>150</u>		Практичні (семінари) 18 / 22 / 8 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних 4,5	Бакалавр	Лабораторні 16 / 18 / 6 год.
		Самостійна робота 88 / 72 / 108 год.
		Консультації 8 / 18 / 18 год.
		Форма контролю: <u>іспит</u>

II. Інформація про викладача

ППП: Малімон Людмила Яківна

Науковий ступінь: кандидат психологічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри загальної і соціальної психології та соціології

Контактна інформація: мобільний телефон +380508605852; електронна адреса Malimon.Ludmila@eenu.edu.ua

Дні занять: розклад: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 111. При додатковій потребі здобувача час консультації узгоджується з викладачем.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Курс спрямовано на ознайомлення студентів з важливим напрямом у сфері психології організацій – психологією управління, що передбачає отримання ними комплексу спеціальних знань, що стосуються психологічних аспектів явища управління, функціонування систем управління в різноманітних організаціях, психологічних основ менеджменту з урахуванням відповідних новітніх досягнень сучасної психологічної науки. Психологічна підготовка у цій сфері знань є особливо актуальною на нинішньому етапі розвитку українського суспільства з огляду на непростий процес суспільно-економічних перетворень, що вимагає науково обґрунтованої та якісно побудованої системи управління організаціями (як у приватному секторі, так і у сфері публічного

(державного) управління), що, як засвідчує уся світова практика, є однією з найголовніших складових успіху економічно розвинутих країн. Важливою складовою дисципліни є ознайомлення з прикладними аспектами діяльності організаційного психолога щодо надання діагностичної, тренінгової, консультативної допомоги управлінському персоналу сучасних організацій.

2. Пререквізити

Навчальна дисципліна є міждисциплінарною в системі професійної підготовки психологів й вивчається на завершальному етапі навчання бакалаврів з метою формування майбутньої професійної компетентності психолога у сфері управлінської діяльності. Навчальна програма розроблена з опорою на дисципліни, які вивчались на попередніх курсах: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Психодіагностика», «Організаційна психологія» та ін.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Психологія управління” є формування та розвиток у студентів сучасного системного психологічного мислення щодо змісту та особливостей психологічних аспектів управлінської діяльності.

Основне завдання навчальної дисципліни – сприяти психологічній підготовленості бакалаврів до професійної діяльності в сфері організаційної психології, зокрема психології управління, а саме сформуванню у студентів чітку систему уявлень про психологічну складову управлінської діяльності й сучасні психологічні теорії управління; вміння здійснювати психологічну діагностику і надавати психологічну допомогу керівникам у вирішенні різноманітних управлінських проблем. Після вивчення навчальної дисципліни «Психологія управління» студенти повинні **знати**:

- зміст та психологічні особливості управління і менеджменту;
- психологічні характеристики явищ влади, лідерства та керівництва;
- структуру та основні складові психологічної готовності керівника до управління;
- особливості різних стилів керівництва та їх ефективність;
- соціально-професійні ролі керівників та особливості їх професійної деформації;
- методи та способи здійснення управлінського впливу;
- етапи та умови ефективного прийняття керівниками управлінських рішень;
- особливості діяльності керівника в ситуаціях конфлікту, стресу; при впровадженні нововведень, веденні переговорів тощо;
- психологічні умови забезпечення позитивної мотивації керівника та працівників;
- шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату організації;
- психологічні основи ефективної комунікативної взаємодії керівників та працівників організації.

вміти:

- використовувати психологічні підходи, теорії та закономірності управління для аналізу конкретних управлінських ситуацій;
- використовувати різні методи діагностичної, експертної, прогнозуючої роботи для вивчення та аналізу психологічних проблем управління;
- здійснювати тренінгову, психокорекційну та консультативну роботу у процесі надання психологічної допомоги керівникам та персоналу організацій.

4. Результати навчання (Компетентності)

Основним результатом навчання є знання та розуміння предметної області психології управління та здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології управління, що передбачає теоретичні знання психологічних основ

управлінської діяльності, вміння здійснювати психологічний моніторинг і експертизу її ефективності, виявляти проблеми й надавати кваліфіковану практичну допомогу керівникам у вирішенні різноманітних управлінських проблем.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,
- ЗК9 Здатність працювати в команді.

Спеціальні компетентності:

- ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій
- ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження
- ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
- ФК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
- ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
- ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги
- ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження
- ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки
- ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
- ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника
- ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

5. Структура навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни представлена у вигляді таблиць 2, 3, 4 (денна, заочна форми навчання; заочна форма навчання на базі «молодший спеціаліст»).

Таблиця 2 (ДФН)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні	Лабораторні	Сам. роб./конс-ції	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1. Загальні засади та історія розвитку психології управління. Особистість у психології управління						
Тема 1. Предмет і методологічні основи психології управління	12	2		2	8	ЛР/10
Тема 2. Історія та сучасний стан розвитку психології управління	12	2	2		8	Пр - ДС/10
Тема 3. Проблема організаційної влади у психології	11	2			8/1	
Тема 4. Проблема лідерства та керівництва у психології управління	15	2	2	2	8/1	Пр - ДБ/10 ЛР/10
Тема 5. Особистість керівника у психології управління	13	2	2	2	6/1	Пр - ДБ/10 ЛР/10
Тема 6. Психологічні основи прийняття управлінських рішень	11		2	2	6/1	Пр - ДБ/10 ЛР/10
Разом за модулем 1	74	10	8	8	44 / 4	10/10
Змістовий модуль 2. Соціально-психологічні особливості управління						
Тема 7. Мотивація і стимулювання керівника та персоналу організації	11	2			8/1	
Тема 8. Проблема «професійного вигорання» менеджерів та персоналу організації	15	2	2	2	8/1	Пр - ДС /10 ЛР/10
Тема 9. Особливості спілкування (комунікації) в організації	15	2	2	2	8/1	Пр - ДС /10 ЛР/10
Тема 10. Конфлікти в управлінні організацією	15	2	2	2	8/1	РМГ/10 ЛР/10
Тема 11. Управління інноваціями в організації	12	2	2	2	6	Пр -ТР/10 ЛР/10
Тема 12. Імідж керівника та організації	8		2		6	Пр -ТР/10
Разом за модулем 2	76	10	10	8	44 / 4	10
ІНДЗ						10
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота (МКР1+МКР2)						30+30=60
Всього годин/ Балів	150	20	18	16	88 / 8	100

Таблиця 3 (ЗФН)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні	Лабораторні	Сам. роб. / конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Загальні засади та історія розвитку психології управління. Особистість у психології управління						
Тема 1. Предмет і методологічні основи психології управління	12	2	2	2	6	Пр - ДС/10 ЛР/10
Тема 2. Історія та сучасний стан розвитку психології управління	10	2	2		6	
Тема 3. Проблема організаційної влади у психології	12	2		2	6 / 2	ЛР/10
Тема 4. Проблема лідерства та керівництва у психології управління	12	2	2		6 / 2	Пр - ДС/10
Тема 5. Особистість керівника у психології управління	14	2	2	2	6 / 2	Пр - ДС/10 ЛР/10
Тема 6. Психологічні основи прийняття управлінських рішень	12		2	2	6 / 2	Пр - ДС/10 ЛР/10
Разом за модулем 1	72	10	10	8	36 / 8	10 / 10
Змістовий модуль 2.						
Соціально-психологічні особливості управління						
Тема 7. Мотивація і стимулювання керівника та персоналу організації	12	2	2		6 / 2	Пр - ДС/10
Тема 8. Проблема «професійного вигорання» менеджерів та персоналу організації	14	2	2	2	6 / 2	Пр - ДС/10 ЛР/10
Тема 9. Особливості спілкування (комунікації) в організації	14	2	2	2	6 / 2	Пр - ДС/10 ЛР/10
Тема 10. Конфлікти в управлінні організацією	14	2	2	2	6 / 2	Пр - ДС/10 ЛР/10
Тема 11. Управління інноваціями в організації	14	2	2	2	6 / 2	Пр - ДС/10 ЛР/10
Тема 12. Імідж керівника та організації	10		2	2	6	Пр - ДС/10 ЛР/10
Разом за модулем 2	78	10	12	10	36 / 10	10
ІНДЗ						10
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота (МКР1+МКР2)						30+30=60
Всього годин/ Балів	150	20	22	18	72 / 18	100

Таблиця 4 (ЗФН на базі ОКР «молодший спеціаліст»)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні	Лабораторні	Сам. роб. / конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Загальні засади та історія розвитку психології управління. Особистість у психології управління						
Тема 1. Предмет і методологічні основи психології управління	11	2			9/-	
Тема 2. Історія та сучасний стан розвитку психології управління	11	2			9/-	
Тема 3. Проблема організаційної влади у психології	13			2	9 / 2	ЛР/10
Тема 4. Проблема лідерства та керівництва у психології управління	13		2		9 / 2	Пр - ДС/10
Тема 5. Особистість керівника у психології управління	13		2		9 / 2	Пр - ДС/10
Тема 6. Психологічні основи прийняття управлінських рішень	13			2	9 / 2	ЛР/10
Разом за модулем 1	74	4	4	4	54 / 8	10 / 10
Змістовий модуль 2.						
Соціально-психологічні особливості управління						
Тема 7. Мотивація і стимулювання керівника та персоналу організації	13	2			9/2	
Тема 8. Проблема «професійного вигорання» менеджерів та персоналу організації	15	2		2	9/2	ЛР/10
Тема 9. Особливості спілкування (комунікації) в організації	13		2		9/1	Пр - ДС/10
Тема 10. Конфлікти в управлінні організацією	13	2			9/2	
Тема 11. Управління інноваціями в організації	11				9/1	
Тема 12. Імідж керівника та організації	11		2		9/2	Пр - ДС/10
Разом за модулем 2	76	6	4	2	54 / 10	10
ІНДЗ						10
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота (МКР1+МКР2)						30+30=60
Всього годин/ Балів	150	10	8	6	108/18	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, ЛР – письмове виконання лабораторної роботи/звіт, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо

6. Теми і завдання для самостійного опрацювання (див. *Психологія управління. Метод. реком. щодо забезп. самот. роб. студ. – ел. ресурс*)

- 1) Методи сучасної психології управління та особливості їх використання в управлінській практиці
- 2) Історичні етапи розвитку менеджменту у світі та в Україні
- 3) Феномен влади у психології.
- 4) Структурні теорії лідерства та їх використання у психології управління
- 5) Дослідження лідерства у контексті лідерської поведінки
- 6) Ситуаційний підхід у дослідженнях лідерства
- 7) Психологічні моделі прийняття управлінських рішень
- 8) Теорії мотивації та стимулювання праці у психології управління
- 9) Психологічне забезпечення успішного впровадження організаційних нововведень

7. ІНДЗ: У межах навчального курсу студенту пропонується виконати **навчально-дослідницький проект**, який включає два завдання (теоретичне і практично-творче). Практично-творче завдання передбачає: теоретично опрацювати певне питання, підібрати діагностичні методики дослідження певної проблеми і на основі отриманих результатів розробити програму (пам'ятку) або рекомендації керівнику щодо вирішення проблеми / покращення управлінської діяльності.

Теоретичне завдання: опрацювати статтю (конспект і виступ):

1. Позняк Д. Мак'явелістичний тип лідерства // Соціальна психологія.– 2003.– № 2.– С. 87–98.
2. Китов А. И. Современное состояние и перспективы психологии управления // Вопросы психологии.– 1977.– № 4.– 15–26.
3. Борисова О. та ін. Діагностика управлінських здібностей / О.Борисова, Г. Логінова, М. Мдивані // Психолог.– 2003.– № 45.– С. 4–8.
4. Панфилова А. Управлять репутацией – актуальная потребность менеджеров // Новые знания.– 2003.– № 1.– С. 38–41.
5. Цхвиравашвили Г. Завоевание авторитета руководителем // Office.– 2004.– № 3.– С. 28–31.
6. Богословская М. В. Взаимосвязь мотивации достижения и некоторых личностных характеристик у женщин, стремящихся к лидерству // Психологическая газета.– 2004.– № 2.– С. 32–34.
7. Линчевский Э. Э. Компетентность руководителя з позиций социальной психологии // Линчевский Э. Э. Контакты и конфликты: Общение в работе руководителя.– М., 2000.– Гл.1.– С. 10–71.
8. Хвостов А. А. Гендерные особенности организационного поведения // Вопросы психологии.– 2004.– № 3.– С. 29–36.
9. Михайлов Г. С. Психология принятия решений // Журнал прикладной психологии.– 2002.– № 1.– С. 2–11; 2001.– № 5.– С. 2–18.
10. Михайлов Г. С., Тарасенко С. В. Эффективные технологии принятия управленческих решений // Мир психологии.– 2004.– № 2.– 202–214.
11. Саймон Г. А. Рациональное принятие решений в деловых организациях // Психологический журнал.– 2001.– Т. 22.– № 6.– С. 25–34.
12. Киселева Е. А. Гендерный подход к мотивации персонала // Управление персоналом.– 2003.– № 6.– С. 21–22.
13. Самоукина Н. В. Мотивация персонала как проблема // Управление персоналом.– 2004.– № 7.– С. 62–66.

14. Михайлов Г. С. и др. О роли психической устойчивости в работе менеджера / Г. С. Михайлов, М. Ф. Секач, О. Д. Привалова // Журнал прикладной психологии.– 2003.– № 3.– С. 2.–7
15. Овербай С. Сотрудники во власти стресса // Директор информационной службы.– 2003.– № 6.– С. 48–55.
16. Секач М.Ф., Смилык И. М., Михайлов Г. С. Депрессии руководителей – проблема XXI века // Журнал прикладной психологии.– 2004.– № 3.– С. 7–13.
17. Вегерчук И. Э. Понимание как ключевой компонент в социально-перцептивной компетентности руководителя // Мир психологии.– 2001.– № 3.– С. 122–128.
18. Логинова А. С. Представление и знакомство в процессе делового общения // Секретарское дело.– 2004.– № 5.– С. 56– 58.
19. Никольский В. Не стоит кусать локти или заметки о пользе критики // Секретарь-референт.– 2004.– № 12.– С. 49–53.
20. Никольский В. Язык без слов или основы невербального общения // Секретарь-референт.– 2003.– № 9.– С. 58–62.; 2003.– № 10.– С. 61–65.
21. Резник С. Трудный диалог с начальником // Лидеры образования.– 2003.– № 8.– С. 37–40.
22. Панкова М. В. Искусство переговорного процесса // Бизнес-команда и ее лидер.– 2005.– № 1.– С. 49–76.
23. Сороченко В. Семь мифов об эффективных переговорах // Антикризисный менеджмент.– 2004.– № 7.– С. 42–46.
24. Бельдова М. В. Этикет переговоров // Секретарь-референт.– 2003.– № 8.– С. 49–53.
25. Шаманкова Т. Манипуляции на переговорах // Бизнес-леди.– 2003.– № 3.– С. 6–8.
26. Веселова Н. В. Конфликт неизбежен... // Секретарь-референт.– 2003.– № 3.– С. 59–62; 2003.– № 4.– С. 51–55.
27. Кнорринг В. И. Искусство управления конфликтами // Бизнес-команда и ее лидер.– 2003.– № 6.– С. 19–24.
28. Коноваленко М. Конфликт: победить или выиграть // Управление персоналом.– 2004.– № 4.– С. 67–70.
29. Косик В. О гибких технологиях разрешения управленческих конфликтов // Персонал.– 2003.– № 7.– С. 61–66.
30. Криворучко Е. Анализ конфликта в коллективе // Персонал.– 2003.– № 4.– С. 101–103.
31. Андреева Т. Преодоление сопротивления персонала при слияниях и поглощениях // Антикризисный менеджмент.– 2004.– № 4.– С. 10–15.
32. Кузьмина М. Ю. Социально-психологический тренинг как условие диагностики ролевого репертуара руководителей // Психология и соционика межличностных отношений.– 2003.– № 9.– С. 24–33.
33. Павлова Е. Н., Журавлев А. В. Обучающие ресурсы аттестации персонала // Журнал практического психолога.– 2005.– № 2.– С. 111–132.
34. Паринаова А., Боровикова Н. Ассесмент-центр как способ формирования кадрового резерва // Управление персоналом.– 2004.– № 8.– С. 22–25.
35. Кузнецова Е. В. Значение цвета одежды в формировании имиджа деловой женщины // Прикладная психология.– 2001.– № 2.– С. 79–87.
36. Маценко В. Ф. Технология создания имиджа // Практична психологія та соціальна робота.– 1998.– № 5.– С. 38–41; 1998.– № 3.– С. 28–31; 1998.– № 4.– С. 37–42; 1998.– № 2.– С. 25–28; 1998.– № 1.– С. 37–40.
37. Михайлов Г. С., Перельгина Е. Б., Секач М. Ф. Психологический механизм создания индивидуального имиджа // Журнал прикладной психологии. – 2002. – № 6.– С. 2–11.
38. Рогачева М. И. Имидж – составляющая успеха руководителя и организации // Управление персоналом.– 2004.– № 17.– С. 60–62.

39. Ротовский А. Персональный имидж руководителя в системе корпоративного имиджмейкинга // PR-менеджер.– 2003.– № 10.– С. 21–25.

Практично-творче завдання:

1. Погляди Н. Мак'явеллі на особистість державотворця (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження мак'явелістичних рис та авторитаризму особистості).
2. Керівник як об'єкт психологічного дослідження (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження особистісних якостей керівника, рекомендації щодо ортобіозу особистості керівника).
3. Психологічні особливості впливу керівника на підлеглих (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження авторитету керівника, рекомендації щодо його розвитку).
4. Гендерні особливості керівництва (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження гендерних особливостей стилю керівництва, розробка рекомендацій жінкам-керівникам).
5. Психологічні особливості реалізації функції мотивації (теоретичні відомості; підбір діагностичних методик; підбір практичних вправ, тренінгових методів, ділових ігор для навчання керівників).
6. Психологічні особливості реалізації функції прийняття управлінських рішень (теоретичні відомості; підбір діагностичних методик; підбір практичних вправ, тренінгових методів, ділових ігор для навчання керівників).
7. Стрес-фактори управлінської діяльності (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження стрес-факторів управлінської діяльності, розробка рекомендацій щодо їх запобігання та подолання в організації).
8. Проблема "синдрому емоційного вигорання" керівників(теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження сформованості синдрому, розробка пам'ятки керівникові "Як подолати професійний стрес").
9. Особливості ділового (управлінського) спілкування (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження особливостей спілкування в організації, розробка рекомендацій щодо збільшення його ефективності).
10. Комунікативна компетентність керівника (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження комунікативного потенціалу керівника, розробка пам'ятки керівникові "Як зробити ефективним ваше спілкування")
11. Переговори в сфері управління (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження переговорів, розробка пам'ятки учасникам переговорного процесу "Як зробити ефективними ваші переговори").
12. Особливості управлінського конфлікту (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження конфліктів в управлінні, підбір та розробка завдань, вправ і рекомендацій для проведення тренінг-семінару з безконфліктної взаємодії).
13. Поведінка керівника в організаційному конфлікті (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження поведінки керівника в конфлікті, розробка психологічної програми підготовки керівників організацій до попередження конфліктів в організації).
14. Інноваційний потенціал особистості керівника (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження інноваційного потенціалу керівника, розробка рекомендацій щодо ефективного впровадження нововведень в організації).
15. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження прийняття рішень керівником, розробка рекомендацій щодо збільшення ефективності прийняття управлінських рішень).

16. Мотивація управлінської діяльності (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження мотивації керівника, програма розвитку мотивації).

17. Мотивація персоналу організації (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик дослідження мотивації персоналу, розробка ефективної системи матеріального і нематеріального стимулювання працівників).

18. Імідж керівника організації (теоретичний аналіз, підбір діагностичних методик вивчення іміджу керівника, розробка пам'ятки керівникові "Яким має бути ваш імідж").

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- виконання модульних контрольних завдань;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);
- порушення дисципліни;
- списування та плагіат.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному і лабораторному заняттях. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих навичок під час виконання завдань лабораторних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів ДФН:

- практичне заняття (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів): 10-8 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. 7-5 балів – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні помилки. 4-1 бали – завдання виконане частково, допущені значні помилки. 0 балів – завдання не виконане. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

- лабораторна робота (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів): 10-8 балів – завдання виконане, звіт відповідає вимогам; 7-5 балів – завдання виконане, але висновок недостатньо обґрунтований; 4-1 бали - завдання виконане частково, звіт не повністю відповідає вимогам; 0 балів – завдання не виконане.

- ІНДЗ (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів): 2 бали – теоретичне завдання, 8 балів – практично-творче завдання.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля. Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з

трьох питань. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміння застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки. Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів): 30-20 балів – вільно володіє обсягом матеріалу, вільно висловлює власні думки, повністю і якісно розкрив всі питання виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовує міжпредметні зв'язки. 12-19 балів – вільно висловлює власні думки, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні помилки; 5-11 балів – не повністю з допущенням помилок розкрив всі питання; 1-4 бали – розкрив тільки перше питання; 0 балів – відповідь відсутня.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

V. Підсумковий контроль

На іспит виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Форма проведення іспиту – усний екзамен.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН

1. Предмет і завдання психології управління.
2. Міждисциплінарні зв'язки психології управління.

3. Методи вивчення особистості в системі управління.
4. Методи впливу на особистість у системі управління.
5. Методи розв'язання управлінських завдань та прийняття управлінських рішень.
6. Ідеї психології управління в працях древніх філософів Конфуція, Мен-Цзи, Платона, Арістотеля.
7. Погляди Н.Макіавеллі на взаємовідносини держави і людини, феномен «макіавеллізму».
8. Психологічні проблеми державотворення в працях українських мислителів (В.Мономах, Д.Галицький, Ф.Прокопович, Г.Сковорода, М.Костомаров, Т.Шевченко, М.Драгоманов, М.Грушевський).
9. Теорія бюрократизації виробництва М.Вебера. Переваги та недоліки бюрократичного підходу з точки зору психології.
10. Психологічна характеристика «універсальних» засад школи адміністративного управління А.Файоля.
11. Принципи наукової організації праці Ф.Тейлора. Концепція «економічної людини» та поняття «людського фактора» з точки зору психології.
12. Школа «людських відносин» Е.Мейо та її роль у розвитку психології управління.
13. Психологічні аспекти основних принципів та адміністративних методів японського менеджменту.
14. Сучасний стан та перспективи розвитку психології управління в Україні.
15. Феномен влади з психологічної точки зору. «Поведінковий контур» влади.
16. Загальна класифікація джерел влади Дж.Френча і Б.Равена.
17. Різновиди легітимної влади: формальна (посадова) легітимність, легітимна влада взаємності, легітимна влада справедливості, легітимна влада відповідальності і залежності.
18. Позитивні та негативні форми експертної і референтної влади.
19. Психологічні особливості тактичних прийомів використання влади.
20. Значення експериментів С.Мілграма для пояснення деструктивного підкорення. Фактори, що впливають на деструктивне підкорення.
21. Психологічні підходи у дослідженні особистості та їх використання у психології управління.
22. Поняття керівництва та лідерства у психології управління. Теорії лідерства.
23. Спільні та відмінні риси керівництва і лідерства.
24. Структурний підхід у вивченні лідерства. Узагальнений психологічний портрет лідера-керівника. Невирішені проблеми та роль структурного підходу.
25. Поведінковий підхід у вивченні лідерства. Експерименти Курта Левіна. Поняття стилю керівництва.
26. Двофакторна модель лідерської поведінки. Управлінська решітка Блейка-Моутона.
27. Ситуаційний підхід у вивченні лідерства. РМ-теорія лідерства.
28. Ситуаційна модель лідерства Ф.Фідлера.
29. Ситуаційна теорія лідерства П.Херсі і К.Бланшара.
30. Структурні компоненти аналізу лідерства з точки зору нормативної моделі лідерства. Переваги та недоліки моделі.
31. Управлінські ролі керівника та психологічні типи керівників.
32. Влада і авторитет керівника. Псевдоавторитети, їх види та причини виникнення.
33. Регресивний розвиток керівника та причини неуспішного керівництва.
34. Гендерні відмінності в менеджменті.
35. Психологічні проблеми становлення жінки-керівника. Феномен «невидимої стелі».
36. Стратегії підтримки жінок у сфері менеджменту і програми професійної підготовки.
37. Зміст та структура управлінського рішення. Внутрішні та зовнішні обставини прийняття рішень.
38. Моделі прийняття управлінського рішення. Класифікації управлінських рішень.
39. Об'єктивні та суб'єктивні фактори прийняття управлінських рішень.

40. Вимоги до прийняття управлінських рішень. Організаційні форми прийняття колегіальних рішень.
41. Мотиви і потреби працівників організації. Взаємозв'язок між потребами та їх сумарний ефект.
42. Змістовні теорії трудової мотивації. Відмінність теорії мотивації К.Альдерфера від класичної теорії потреб А.Маслоу.
43. Теорія Х-У Д.МакГрегора. Критика теорії.
44. Двофакторна теорія мотивації Ф.Херцберга. Відмінність теорії Ф.Херцберга від традиційного погляду на оцінку задоволеності роботою.
45. Процесуальні теорії трудової мотивації.
46. Теорія підкріплення мотиву. Ефективність різних схем підкріплення.
47. Теорія очікування. Аналіз понять: результат, валентність результату, очікування результату.
48. Цільова теорія мотивації. Практичні рекомендації щодо використання теорії при розробці програм мотивування працівників.
49. Програми і методи стимулювання діяльності працівників.
50. Стресогенні фактори управлінської діяльності.
51. Синдром «професійного вигорання» та його взаємозв'язок з професійним стресом.
52. Структура синдрому «професійного вигорання» та можливих його проявів у менеджерів та персоналу організації.
53. Профілактика і подолання синдрому «професійного вигорання» в організаціях.
54. Основні види та причини виникнення комунікативних бар'єрів в організації.
55. Комунікативний потенціал особистості керівника.
56. Конфлікти в організації, їх типи та причини виникнення
57. Структура та динаміка конфліктів в організаціях.
58. Техніки і технології управління конфліктами.
59. Поняття інновації (нововведення), інноваційного менеджменту та інноваційної стратегії організації.
60. Зовнішні та внутрішні причини необхідності в організаційних нововведеннях.
61. Інноваційний клімат організації та його оцінка.
62. Об'єктивні та суб'єктивні фактори успішного/неуспішного впровадження нововведень.
63. Етапи (фази) здійснення нововведень в управлінській діяльності.
64. Аналіз впровадження нововведень з точки зору моделі зміни поведінки людини в групі Курта Левіна. Процес ідентифікації та інтерналізації в організаційних нововведеннях.
65. Психологічне пояснення виникнення опору нововведенням в управлінській діяльності.
66. Психологічні бар'єри при впровадженні іновацій.
67. Способи подолання опору нововведенням. Методи і засоби інноваційної діяльності.
68. Імідж керівника та його складові.
69. Імідж організації та чинники його формування.
70. Принципи створення та етапи формування іміджу керівника та організації. Формула впливу іміджу (AIDA)

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре

67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Обов'язкова література

1. Бакаленко О. А. Психологія управління : навч. посіб. – Харків : ХНУРЕ, 2020. – 120 с.
2. Дафт Р. Л. Менеджмент: Пер. с англ. — СПб.: Питер, 2000. — 832 с.
3. Карамушка Л. М. Психологія управління: Навч. посібник. - К.: Міленіум, 2003. - 344 с.
4. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури : Пер. с англ.-М.: Дело, 1992.-702с.
5. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: Навчальний посібник. 2-ге видання доп. Л.Е. Орбан-Лембрик. – Київ, Академвидав, 2010. - 544 с.
6. Практикум по психологии менеджмента и профессиональной деятельности /Под ред Г. С. Никифорова, М. А. Дмитриевой, В. М. Снеткова. -СПб: Речь, 2001.-448с.
7. Психологія управління [Текст] : навч. посіб. / Р. А. Калениченко [та ін.] ; за заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної ; Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. - 255 с.
8. Психологія управління [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [К. Ф. Ковальчук та ін.] ; Нац. металург. акад. України. - 3-те вид. - Дніпро : Акцент, 2018. - 248 с.
9. Психологія управління [Текст] : навч.-метод. посіб. / З. Р. Кісіль, О. Г. Угрин ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2018. - 507 с.
10. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. / За ред. Л. М. Карамушки. — К.: ІНКОС, 2005. — 366 с.

Підручники онлайн:

1. Зуб А.Т. Психологія управління. 2014
https://stud.com.ua/30597/psihologiya/psihologiya_upravlinnya
2. Ходаківський Є. І., Богоявленська Ю. В., Грабар Т. П. Психологія управління. Підручник. 3-тє вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 664 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Khodakivskiy_Yevhen/Psykholohiia_upravlinnia.pdf?PHPS_ESSID=ks5aotbt99hpldik7fqbtvi6v0
3. Ходаківський Є. І. Психологія управління. 5-тє вид. перероб. та доп. [текст] Підручник. / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 492 с.
http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/4982/1/Psykholohiia_upravlinnia.pdf
4. Прищак, М. Д. П77 Психологія управління в організації : навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Вінниця, 2016. – 150 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Pryschak_Mykola/Psykholohiia_upravlinnia_v_orhanizatsii.pdf
- 5.

Додаткова література:

1. Бандурка А. М. Психология управления / А. М. Бандурка, С. П. Бочарова, Е. В. Землянская. - Харьков: Фортуна-пресс, 1998. - 464 с.
2. Балабанова Л. В. Управление персоналом : навч. посіб. / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак ; М-во освіти і науки України, Донец. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, Каф. маркетинг. менедж. – К. : Професіонал, 2006. – 510 с.
3. Бурлачук Л. Ф. Словарь-справочник по психологической диагностике / Л. Ф. Бурлачук, М. С. Морозов. - К.: Наук, думка, 1989. - 200 с.
4. Джоуелл Л. Индустриально-организационная психология: Учебник для вузов / Л. Джоуелл. - СПб: Питер, 2001. - 720 с.
5. Занковский А. Н. Организационная психология: Учеб. пособие для вузов / А.Н. Занковский. –М.: Флинта: МПСИ, 2000. - 648 с.

6. Виноградський М. Д. Управління персоналом : навч. посіб. для студ. ВНЗ / М. Д. Виноградський, А. М. Виноградська, О. М. Шканова ; М-во освіти і науки України. – 2-е вид. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 502 с.
7. Винославська О. В. Людські стосунки: Навчальний посібник / О. В. Винославська, М. П. Малигіна. - К.: КВІЦ, 2001. - 2001. - 83 с.
8. Власов П. К. Психологія замысла організації / П. К. Власов. – Харків : Гуманитарний центр, 2003. – 284 с.
9. Воронкова В. Г. Кадровий менеджмент : навч. посіб. / В. Г. Воронкова. – К. : Професіонал, 2004. – 192 с.
10. Воронкова В. Г. Управління людськими ресурсами: філософські засади : навч. посіб. / В. Г. Воронкова, А. Г. Беліченко, О. М. Попов ; [під ред. д.ф.н., проф. В. Г. Воронкової]. – К. : Професіонал, 2006. – 576 с.
11. Вудкок К. Раскрепощенный менеджер / К. Вудкок, Д. Френсис - М.: Дело, 1991. - 320с.
12. Гибсон Дж. Л. Организации: поведение, структура, процессы / Дж. Л. Гибсон, Д. М. Иванцевич, Д. Х. Доннелли. - 8-е изд. - М.: ИНФРА-М, 2000. - С. 238-275.
13. Гринберг Дж. Управление стрессом / Дж. Гринберг. - 7-е изд. - СПб: Питер, 2002. - 496 с.
14. Гришина Н. В. Психология конфликта / Н.В. Гришина. - СПб: Питер, 2000. - 464 с.
15. Доценко Е. Л. Психология манипулирования: Феномены, механизм и защита / Е.Л. Доценко. - М.: Изд-во "Черо", 1997. - 344 с.
16. Емельянов С. М. Практикум по конфликтологии / С.М. Емельянов. - СПб: Изд-во "Питер", 2000. - 238 с.
17. Зимбардо Ф. Социальное влияние / Зимбардо Ф., Ляйппе М. - СПб: Питер, 2001. -448с.
18. Казмиренко В. П. Социальная психология организаций / В.П. Казмиренко. - К.: МЗУУП, 1993.-384с.
19. Капитанчук Ю. Б. Помощь руководителю в принятии решений: методика баласных листов // Журнал практического психолога: тематический выпуск: Организационная психология й организационное консультирование. - 2000. - № 5-6. - С. 135-137.
20. Карамушка Л. М. Дослідження особливостей психологічної готовності менеджерів освіти до взаємодії з персоналом в умовах конфлікту / Л. М. Карамушка, Т. М. Дзюба // Практична психологія та соціальна робота. – 2011. – № 9. – С. 20–28.
21. Карамушка Л. М. Психологічні особливості прийняття управлінських рішень українськими менеджерами: результати крос-культурних досліджень / Карамушка Л. М., Чебатарьова О. А. - К.: Проблеми загальної та педагогічної психології. - 2001 - Т. 4. - Ч. 1. - С. 90-95.
22. Коломінський Н. Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): Монографія. - К.: МАУП, 2000. - 286 с.
23. Кристофер Є. Ю. Тренінг лідерства / Є. Ю. Кристофер, Л. Смит - СПб: Питер, 2001. - 320 с.
24. Крушельницька О. В. Мотивація та стимулювання персоналу організації // Управління персоналом : навч. посіб. / О. В. Крушельницька, Д. П. Мельничук ; М-во освіти і науки України. – Вид. 2-е, переробл. й допов. – К., 2005. – С. 282–302.
25. Кузьмін Й. Психотехнології й зффективній менеджмент / Й. Кузьмін. - М.: Технологическая школа бизнеса, 1994. - 192 с.
26. Кулініч І. О. Психологічні чинники оцінювання управлінських рішень // Психологія управління : навч. посіб. / І. О. Кулініч ; М-во освіти і науки України. – К., 2008. – С. 108–129.
27. Лемберт Т. Ключові проблеми керівника. 50 перевірених способів вирішення проблем: Пер. з англ. - К.: Наукова думка, 2001. - 303 с.
28. Ложкин Г. В. Практическая психология конфликта / Ложкин Г. В., Повякель Н. Й. . - К.: МАУП, 2000. - 256 с.
29. Москвичев С. Г. Мотивация: деятельность и управление / С.Г. Москвичев. - Киев-Сан-Франциско, 2003. - 492 с.

30. Ньюстром Дж., Девис К. Организационное поведение. - СПб: Питер, 2000.- С. 366-388.
- 31.
32. Основи психолого-управлінського консультування: Навч. посіб / За наук. ред. Л. М. Карамушки. - К.: МАУП, 2002. - 136 с.
33. О'Шонесси Дж. Теории мотивации в исследовании организации// Организационная психология: Хрестоматия /Сост. и общая редакция Л. В. Винокурова, Й. М. Скрипюка. - СПб: Питер, 2000. - С. 214-233.
34. Паркер Г. Формирование команды: Сборник упражнений для тренеров / Паркер Г., Кропп Р.. - СПб: Питер, 2002. - 160 с.
35. Пірен М. І. Конфлікти і управлінські ролі: соціально-психологічний аналіз / М.І. Пірен.- К. Вид-во УАДУ, 2000. - 200 с.
36. Почебут Л. Г. Организационная социальная психология: Учебное пособие / Л. Г. Почебут, В. А. Чикер. - СПб: Изд-во "Речь", 2000. - 298 с.
37. Практикум по социально-психологическому тренингу. - 3-е изд., испр. и доп. / Под ред. Б. Д. Парыгина. - СПб: Изд-во В. А. Михайлова, 2000. -352с.
38. Практическая психодиагностика: методики и тесты: Учебное пособие / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. - Самара: Издательский дом "БАХРАХ", 1998.-672с.
39. Психогимнастика в тренинге / Под ред. Н. Ю. Хрящевой. - СПб: "Ювента", Й. Т., 1999. - 256 с.
40. Пугачев В. П. Тесты, деловые игры, тренинги в управлении персоналом: Учебник для студентов вузов / В.П. Пугачев. - М.: Аспект Пресе, 2001. -285с.
41. Рабочая книга практического психолога: Пособие для специалистов, работающих с персоналом / Под ред А. А. Бодалева, А. А. Деркача, Д. Л. Лаптева. - М.: Изд-во Института психотерапии, 2001. - 640 с.
42. Розанова В. А. Психология управления : учеб. пособие / В. А. Розанова. - 4-е изд., перераб. и доп. - М. : Журн. "Управление персоналом", 2003. - 416 с.
43. Свенцицкий А. Л. Социальная психология управления / А.Л. Свенцицкий. - Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1986. - 176 с.
44. Советы психолога менеджеру: Учебное пособие / Под ред. М. К. Тутушкиной. - СПб ГАСУ. СПб, 1994. - 195 с.
45. Теория и практика управления персоналом : учеб -метод. пособие / авт -сост. Г. В. Щёкин ; Межрегион. акад. упр. персоналом. – 2-е изд., стер. – К. : МАУП, 2003. – 280 с.
46. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию, или переговоры без поражения / Р. Фишер, У. Юри: Пер. с англ. - М.: Наука, 1992. - 158 с.
47. Харский К. Ценностное управление для бизнеса / К. Харский. – Санкт-Петербург : Политек-Сервис. – 2010. – 289 с.
48. Хміль Ф. І. Основи управлінського консультування : навч. посіб. [для студ. ВНЗ] / Ф. І. Хміль ; М-во освіти і науки України. – К. : Академвидав, 2008. – 240 с.
49. Чалдини Р. Психология влияния / Р. Чалдини: Пер. с англ. - СПб: Питер, 2000. - 272с.
50. Чернов Ю. В. Управленческое консультирование : учеб. пособие / Ю. В. Чернов, С. В. Фомишин, А. И. Тищенко ; М-во образования и науки Украины. – К. : Кондор, 2009. – 272 с.
51. Чикер В. А. Психологическая диагностика организации и персонала. - СПб: Речь, 2003.- 176с.
52. Шредер Г. А. Руководить сообразно ситуации: Пер. с нем. - М.: АО "Интерэксперт", 1994. - 160 с.
53. Швалб Ю. М. Практична психологія в економіці та бізнесі / Ю. М. Швалб, О. В. Данчева. - К.: Лібра, 1998.-270с.
54. Щёкин Г. В. Как эффективно управлять людьми: психология кадрового менеджмента. Науч.-практич. пособие. — К.: МАУП, 1999. — 400 с.